

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
ТА ПСИХОДІАГНОСТИКИ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬО-
ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ПРАКТИЧНА
ПСИХОЛОГІЯ» НА ПЕРШОМУ (БАКАЛАВРСЬКОМУ)
РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Луцьк
Вежа-Друк
2022**

УДК 159.9:005.942(072)

М 54

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 2, від 19.10.2022 р.)

Рецензенти:

- **Козак Г. А.**, кандидат психологічних наук, практичний психолог Відокремленого структурного підрозділу «Волинський фаховий коледж Національного університету харчових технологій»;
- **Федотова Т. В.**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та клінічної психології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

М 54 **Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності та написання курсових робіт (проектів) здобувачами вищої освіти освітньо-професійної програми «Практична психологія» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти / Л. І. Магдисюк, О. М. Хлівна, І. М. Грицюк, К. І. Шкарлатюк, Л. Ф. Ключко. – Луцьк: Вежа-Друк, 2022. – 24 с**

Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності та написання курсових робіт здобувачами вищої освіти освітньо-професійної програми «Практична психологія» відповідають вимогам до написання такого типу робіт і розраховані на студентів факультету психології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

УДК 159.9:005.942(072)

© Магдисюк Л. І., Хлівна О. М.,
Грицюк І. М., Шкарлатюк К. І., Ключко Л. Ф.

З М І С Т

Передмова	4
РОЗДІЛ 1. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)	
1.1. Структура та етапи проведення наукового дослідження	5
1.2. Вимоги до змісту курсової роботи (проєкту)	6
1.3. Обсяги курсової роботи (проєкту)	6
1.4. Вимоги до структури курсової роботи (проєкту)	7
РОЗДІЛ 2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)	
2.1. Загальні вимоги до оформлення курсової роботи (проєкту)	10
2.2. Оформлення розділів (підрозділів)	10
2.3. Нумерація	11
2.4. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул і додатків	11
2.5. Загальні правила цитування та покликання на використані джерела	14
РОЗДІЛ 3. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)	
3.1. Захист курсової роботи (проєкту)	16
3.2. Оцінювання курсової роботи (проєкту)	16
ДОДАТКИ	
Додаток А Зразок титульної сторінки курсової роботи (проєкту)	18
Додаток Б Зразок оформлення змісту курсової роботи (проєкту)	19
Додаток В Зразки оформлення бібліографії	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23

Передмова

Курсова робота (проект) є однією з найважливіших форм навчального процесу і спрямована вона переважно на практичну підготовку і виконується в відповідності з навчальними планами. Навчальним планом та освітньо-професійною програмою «Практична психологія» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти передбачено написання трьох видів курсових робіт (проектів), а саме: курсова робота з психодіагностики особистості, курсова робота з психологічно-консультативної діяльності та курсова робота з психореабілітаційної діяльності.

Виконання курсової роботи (проекту) має за мету дати студентам навички проведення наукового дослідження, розвинути у них навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленим вивченням будь-якого питання, теми навчальної дисципліни. Згідно з Положенням про організацію навчального процесу вищих навчальних закладах України курсова робота (проект) виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного завдання. Мета курсової роботи (проекту) полягає у: а) закріпленні, поглибленні і розширенні теоретичних знань; б) оволодінні навичками самостійної роботи; в) вмінні формулювати судження і висновки, логічно послідовно і доказово їх викладати; г) вмінні публічного захисту; д) підготовки до більш складної задачі – виконання випускної кваліфікаційної роботи (проекту).

Курсова робота допомагає студентові системно показати теоретичні знання з вивчення дисципліни, оволодіти первинними навичками дослідної роботи, на перших курсах - з інформаційними матеріалами, на третьому та четвертому - з практичними даними роботи, збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки, пропозиції та рекомендації з предмету дослідження.

Здобувач вищої освіти слідує методичним рекомендаціям кафедри і одночасно має можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію наукового дослідження через вільний вибір наукового керівника курсової роботи (проекту), її теми, визначенні вибірки дослідження, графіку консультацій з науковим керівником тощо.

Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності та написання курсових робіт (проектів) здобувачами вищої освіти освітньо-професійної програми «Практична психологія» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відповідають вимогам до написання такого типу робіт і розраховані на студентів факультету психології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

РОЗДІЛ 1

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)

1.1. Структура та етапи проведення наукового дослідження

У психологічному дослідженні є загальні правила (принципи), дотримання яких обов'язкове для отримання достовірного матеріалу, а також логічні етапи (від поставленої наукової проблеми до висновків). Головним таким принципом є принцип об'єктивності – його реалізація забезпечує надійність, однозначність результатів і неупередженість автора при фіксації фактів та їхній інтерпретації. Це важливо тому, що наші суб'єктивні (особистісні) настанови можуть створювати серйозні перешкоди на шляху розуміння поведінки людини. Ми привносимо в оцінювання психологічних фактів власні уявлення і цінності, які сформувалися в нашому унікальному минулому досвіді. Саме тому треба враховувати валідність і надійність методів дослідження, а зібрані емпіричні дані мають пройти перевірку на статистичну достовірність.

Психологічне дослідження проводять за такими етапами:

1. Відповідно до наукової проблеми і теми дослідження визначають його об'єкт і предмет, мету та завдання.
2. Вибір наукових методів дослідження, які доповнюють один одного (наприклад, спостереження і експеримент).
3. Визначення умов дослідження (лабораторний або природний експеримент).
4. Розроблення плану експериментального дослідження.
5. Вибір методів оброблення емпіричних даних (кількісний, якісний аналіз).
6. Інтерпретація зібраного експериментального матеріалу.
7. Формулювання висновків і визначення сфери їх застосування.

Обґрунтування актуальності проблеми дослідження здійснюють на основі аналізу проблемної ситуації, яка відображає суперечність між реальним станом об'єкта дослідження та сучасними завданнями (наприклад, особистісний розвиток майбутнього фахівця як пріоритетний напрям реформування вищої освіти в Україні).

Одночасно досліднику потрібно розрізнити об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта – це якийсь конкретний бік, аспект, властивість або відношення об'єкта дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виокремлюється та його частина, яка є предметом дослідження.

1.2. Вимоги до змісту курсової роботи (проєкту)

Зміст курсової роботи (проєкту) повинен відповідати стандартам вищої освіти. Робота має бути актуальною, скерованою на новітні методи теоретичного й емпіричного дослідження, створення нових технологій, приладів, обладнання тощо, розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи наукової новизни та відображати практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та впровадження у сферу практичної діяльності.

1.3. Обсяги курсової роботи (проєкту)

Обсяги та вимоги до курсової роботи (проєкту) визначає випускова кафедра на початку нового навчального року.

Таблиця 1

№	Вид наукової роботи	Кількість сторінок	Кількість процитованих джерел
1	Курсова робота	20-25	20 і більше
2	Випускна робота	30-50	25 і більше
3	Магістерська робота	50 і більше	50 і більше

Таблиця 2

Відсоток схожості (плагіату)	Рекомендації
До 54 %	недопустимо низький рівень унікальності (робота повинна бути відхилена і може бути прийнята до повторного розгляду лише за умов докорінної переробки)
55-69 %	– низький рівень унікальності (робота потребує особливої уваги з боку наукового керівника (рецензентів, редакторів); очевидно, є потреба у доопрацюванні та повторній перевірці)
70-89%	– середній рівень унікальності (робота потребує уваги з боку наукового керівника (рецензентів, редакторів); може бути повернута на доопрацювання і повторну перевірку)
90-100 %	– високий рівень унікальності (робота допускається до захисту та/або опублікування)

* Згідно Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки

1.4. Вимоги до структури курсової роботи (проєкту)

Обов'язковими структурними елементами курсової роботи (проєкту) є:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина, яка містить два або три розділи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульна сторінка роботи. Додаток А. Зразок титульної сторінки ВКР.

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Додаток Б. Зразок оформлення змісту ВКР

Вступ включає актуальність теми, об'єкт і предмет дослідження, мету і завдання дослідження, теоретико-методологічну основу дослідження, методи і базу дослідження, практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів дослідження. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–4 сторінки.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки.

Якщо робота виконується у системі досліджень кафедри (відділу, організації тощо), коротко визначають зв'язок вибраного напрямку з планами організації, галузевими, державними планами та програмами. Обов'язково потрібно зазначити роль автора у виконанні цих науково-дослідних завдань.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію.

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і конкретні завдання, які необхідно розв'язати для досягнення поставленої мети. Мета – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи у процесі власного дослідження. Завдання – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети.

Теоретико-методологічна основа дослідження, де висвітлюються основні теоретичні положення науки, що є базовими в

обґрунтуванні дослідження, представлені у концептуальних позиціях, концепціях, напрямках, течіях, які існують в науці.

Методи дослідження. Здобувач вищої освіти подає перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в науковій роботі мети.

База дослідження. Вказується навчальний заклад, виробництво чи організація, залежно від того де проводилося емпіричне дослідження. Окрім того, вказується кількісний і якісний склад вибірки досліджуваних.

Практичне значення одержаних результатів. Потрібно подати відомості про використання результатів роботи або рекомендації щодо їх використання із зазначенням певної галузі, теоретичного або практичного навчального курсу; висвітлити практичне застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їх використання. Стисло повідомляють про впровадження результатів дослідження, назвавши організації, у яких здійснена реалізація, форми реалізації. Зазвичай впровадження оформлюється актом, підписаним представниками організацій, які використовують впроваджені матеріали.

Апробація результатів та публікації. Якщо автор брав участь у наукових конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка з оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програму конференції за темою роботи), то слід зазначити їх назву, рік та місце проведення, а також вказати публікації з теми дослідження.

Основна частина. Складається з розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Структура основної частини роботи повинна розкривати реалізацію завдань курсової роботи (проєкту). У розділах основної частини подають: огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, виклад загальної методики та основних напрямів досліджень, експериментальну частину і методику досліджень, проведені теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення результатів досліджень.

У змісті першого розділу, як правило, подають теоретичні питання з теми курсової роботи, написані з використанням літературних першоджерел. Велике значення має правильне трактування понять теми, їх точність і науковість. Використані терміни мають бути загальноновживаними чи подаватися з посиланням на їх автора.

Інші розділи пишуть відповідно до теми роботи і вимог, розроблених випусковою кафедрою факультету. У практичній частині автор із вичерпною повнотою викладає методику проведення та результати власного дослідження. Головні вимоги до наукового викладу результатів – точність, чіткість, стислість.

Кожен розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом

вибраного напрямку. У кінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у розділі результатів.

Основні розділи повинні мати бібліографічні посилання на літературу, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших джерел літератури.

Висновки повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого дослідження певної теми. Висновки подають як окремі лаконічні положення чи методичні рекомендації. Їх головна мета – підсумки проведеної роботи. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й хиби та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їх усунення.

Список використаних джерел. З кількох можливих способів упорядкування матеріалу у списку (за алфавітом, за порядком згадування, за видом джерела) найбільш вживаним є розміщення прізвищ авторів або назв творів за алфавітом. Бібліографічний опис джерел та літератури складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної або видавничої справи (згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»). Якщо список містить посилання на літературу та джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані кирилицею, а потім латиницею (за абеткою).

Додатки. За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи (інструкції, методики, опис алгоритмів дій, конспекти уроків та позакласних заходів тощо); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти, репродукції картин, ілюстрації до творів тощо); формули і розрахунки, зразки анкет, тестів, опитувальних листів та ін. На кожен додаток повинно бути посилання в тексті.

РОЗДІЛ 2

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

2.1. Загальні вимоги до оформлення курсової роботи (проєкту)

Курсова робота (проєкт) виконують на аркушах білого паперу формату А 4 (210x297 мм).

Основний текст роботи друкують з одного боку аркуша через 1,5 комп'ютерних інтервали шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 14. Абзацний відступ – 1,25 мм. **Не допускається використання міжрядкових інтервалів у тексті між абзацами** (1,0 см)

Текст необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів:

- лівий – 30 мм,
- верхній, нижній – 20 мм,
- правий – 10 мм.

У тексті документа необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення.

Помилки, описки та графічні неточності можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту (графіки) машинописним способом або від руки. Виправлення повинно бути чорного кольору.

Роботу подають до захисту у папці з файлами чи зшитую (на вибір студента).

Курсову роботу (проєкт) виконують українською мовою.

Текст курсової роботи (проєкту) повинен бути стислий, точний та логічно послідовний. Текст викладають, дотримуючись норм чинного українського правопису (зі змінами і доповненнями 2019 року), використовуючи стиль ділового мовлення, необхідний для службових документів. Потрібно користуватися усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художнього стилю, нових запозичень тощо.

2.2. Оформлення розділів (підрозділів)

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти і підпункти. Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. **Крапку в кінці заголовка не ставлять.** Якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою.

Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки (крім назв підрозділів і пунктів у межах розділу).

Не допускається розташування назв розділів, підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї міститься лише один рядок тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2–3 інтервалам.

2.3. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №.

Першою сторінкою курсової роботи (проєкту) є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. **На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.**

Такі структурні частини випускної роботи як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера. Інші розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», **після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.** Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. Після номера підрозділу (підпункту) ставлять крапку (наприклад: 1.1.; 1.3.; 1.2.4.). Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайно. Рисунки і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок документа.

2.4. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул і додатків

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у тексті.

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, які містяться у тексті, повинні відповідати вимогам державних стандартів.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (надпис під рисунком). Ілюстрації позначають словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад: «Рисунок 4.2. Діаграма розвитку...» або «Рис. 4.2. Діаграма розвитку...».

Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2». Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1.2».

Рис. 2.1. Відсоткове співвідношення психотипів особистості

Рис. 2.2. Відсоткове співвідношення показників «Орієнтовна оцінка здорової поведінки»

Таблиці. Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті.

Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад: друга таблиця третього розділу позначається як «Таблиця 3.2».

Слово «Таблиця» вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці» із зазначенням номера.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки й підзаголовки граф зазначають в однині.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку – боковик.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.» У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Таблиця 3

Назва таблиці

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище й нижче кожної формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули та рівняння у тексті слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу й порядкового номера формули (рівняння),

відокремлених крапкою. Наприклад: третя формула першого розділу позначається як «(1.3)». Номер формули зазначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні у рядку.

Пояснення значень кожного символу й числового коефіцієнта потрібно давати з нового рядка. Перший рядок пояснень починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

У **додатках** розміщують матеріал, який не може бути послідовно розташований в основній частині через великий обсяг, суто технічний характер або внаслідок неможливості способу відтворення (викладений на папері іншого формату). У додатки можуть бути внесені окремі ілюстрації, таблиці, схеми тощо.

Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок.

Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, **за винятком Г, Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**. Наприклад: Додаток А; Додаток Б. Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: третій рисунок Додатка А позначається як «Рисунок А.3» тощо.

2.5. Загальні правила цитування та покликання на використані джерела

При написанні курсової роботи (проєкту) студент повинен давати покликання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в дослідженні чи на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, завдання, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі покликання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Покликатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна давати покликання лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Покликання подають у тексті роботи у квадратних дужках – [14, с. 20], де перша цифра – номер джерела у списку літератури, а друга – номер сторінки.

Запозичені висловлювання обов'язково беруть у лапки (оформлювати у вигляді цитати) та покликаються на першоджерело. Порушення цих вимог може призвести до кваліфікації дій автора як плагіату і, як наслідок, до недопущення роботи до захисту.

Приклад:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації [13, с. 29]».

Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст. Пряме цитування конкретного джерела не повинно перевищувати 1–2 абзаців. Кількість прямих цитат на одній сторінці роботи не повинна перевищувати 2–3. Не потрібно подавати цитати у висновках.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, які викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинне бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні не допускається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується покликанням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) потрібно бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні покликання на джерело;

д) цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім;

е) якщо автор дипломної роботи виділяє деякі слова, то робить відповідне застереження, наприклад: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розрядка моя. – М.Х.).

РОЗДІЛ 3

ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

3.1. Захист курсової роботи (проєкту)

На захист курсової роботи (проєкту) подають:

- друкований примірник курсової роботи (проєкту), а також електронний варіант роботи;
- антиплагіатний висновок (довідка із зазначенням відсотку унікальності та запозичень);
- за наявності публікацій апробаційного характеру – їх копії (вкладаються в останній файл курсової роботи (проєкту)).

Захист проводиться на відкритому засіданні кафедри. На захисті можуть бути присутні та брати участь в обговоренні всі охочі, не порушуючи порядку й процедури захисту.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензента;
- відповіді студента на запитання членів комісії та осіб, присутніх на захисті;
- рішення комісії про оцінку роботи.

У доповіді студенту слід висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; короткий виклад основних результатів дослідження.

Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10–15 хвилин. Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати презентацію або виготовити необхідні таблиці, діаграми, графіки. Під час захисту курсової роботи (проєкту) студент повинен дати вичерпні відповіді на всі зауваження.

Оцінку за результатами захисту курсової роботи (проєкту) виставляють після закритого обговорення членів комісії, фіксують у навчальній відомості та оголошують студентам.

Тривалість захисту однієї курсової роботи (проєкту) не повинна перевищувати 20 хвилин.

3.2. Оцінювання курсової роботи (проєкту)

Оцінювання результатів складання державних іспитів та захисту ВКР здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті

системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку:

Таблиця 4

Оцінка балах за 100-бальною шкалою	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання з незначними помилками
82–89	Дуже добре	B	вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
75–81	Добре	C	в цілому змістова робота зі значними помилками;
67–74	Задовільно	D	непослідовно викладений матеріал зі значними недоліками;
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям;
1–59	Незадовільно	Fx	незадовільно

При визначенні оцінки роботи повинна бути врахована виступ студента під час захисту своєї роботи, його відповіді на зауваження рецензента та на запитання членів екзаменаційної комісії.

ДОДАТКИ

Додаток А

(Зразок титульної сторінки курсової роботи (проекту))

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра практичної психології та психодіагностики

НАЗВА КУРСОВОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

(КЕГЛЬ 18-20, НАПІВЖИРНИЙ)

Курсова робота з _____

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма «Практична психологія»

студентки (а) _____ групи

ПРИЗВИЩЕ ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ

(великими літерами, 14 кегль)

Науковий керівник:

ПРИЗВИЩЕ ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ,

(великими літерами, 14 кегль)

вчене звання, наук. ступінь, посада

Національна шкала _____
Кількість Оцінка:
балів _____ ECTS _____

Члени
комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток Б
(Зразок оформлення змісту курсової роботи (проекту))

ЗМІСТ

ВСТУП
РОЗДІЛ 1 НАЗВА	
1.1.	Назва першого підрозділу розділу 1.....
1.2.	Назва другого підрозділу розділу 1.....
1.3.	Назва третього підрозділу розділу 1.....
РОЗДІЛ 2 НАЗВА	
2.1.	Назва першого підрозділу розділу 2.....
2.2.	Назва другого підрозділу розділу 2.....
2.3.	Назва третього підрозділу розділу 2.....
РОЗДІЛ 3 НАЗВА	
3.1.	Назва першого підрозділу розділу 3.....
3.2.	Назва другого підрозділу розділу 3.....
2.3.	Назва третього підрозділу розділу 3.....
ВИСНОВКИ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

Додаток В
Зразки оформлення бібліографії

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.

Бібліографічне посилання.

Загальні положення та правила складання»

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мушкевич М. Психологічний супровід сімей, що мають проблемних дітей: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 464 с. 2. Шкарлатюк К.І. Медитативні казки як ресурс особистісного розвитку дитини з психофізичними порушеннями. <i>Психологія: реальність і перспективи</i>. Рівне, 2017. Вип. 8. С. 300–304. 3. Федоренко Р. П. Психологія суїциду: навч. посіб. Вид. 2-ге, змін. та доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 420 с. 2. Грицюк І.М., Магдисюк Л.І. Дослідницькі методи в різних галузях практичної психології: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 248 с. 3. Хлівна О. М., Магдисюк Л. І. Психологія тілесності: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк. 2022. 192 с. 4. Шкарлатюк К.І., Хлівна О.М. Структурування психоконсультативного процесу у дизайні психологічного дослідження. <i>Перспективи та інновації науки</i> (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). № 8 (13), 2022. С. 444-454.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Федоренко Р., Мушкевич М., Коширець В. Психологічне консультування та психотерапія: зміст, прийоми, технології суїциду: навч. посіб. [для студентів вищ навч. закл.]. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 300 с. 2. Шкарлатюк К. І., Федоренко Р. П., Магдисюк Л. І. Дизайн психологічного дослідження: організація та проведення практики практичних психологів: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 332 с. 3. Дучимінська Т., Хлівна О., Ключко Л. Психологічний аналіз дослідження та психокорекції життєвої стійкості у студентів. <i>Психологія: реальність і перспективи</i>. Рівне: РДГУ, 2020. Вип. 14. С. 66-72.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мушкевич М. І., Федоренко Р. П., Магдисюк Л. І., Дучимінська Т. І. Психологія молодшої сім'ї: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 308 с. 2. Магдисюк Л., Замелюк М., Безпарточна О., Борбич Н. Психологічна допомога дитині та сім'ї: практикум.

	навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 280 с.
П'ять і більше авторів	1. Психологічна допомога в клініці: навч.-метод. посіб. / Р. П. Федоренко та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 224 с. 2. Сила дихання: психологічні засоби відновлення: навч.-метод. посіб. / Л. І. Магдисюк та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 120 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Психологічна допомога учасникам АТО та їх сім'ям: кол. моногр. / за заг. ред. М. Мушкевич 2-ге вид. змін. та доповн. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 356 с. 2. Безпека життєдіяльності. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / за заг. ред. І. Я. Коцана. – Харків : Фолю, 2014. – 460 с.
Без автора	1. Цивільна безпека як чинник розвитку виробничої та невиробничої сфер суспільства – колективна монографія / В. І. Федорчук-Мороз та ін. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2018. 234 с.
Багатотомні видання	1. Магдисюк Л., Хлівна О., Дучимінська Т. Арттерапевтичний підхід в роботі практичного психолога зі страхом майбутнього в осіб похилого віку. <i>Психолого-педагогічна допомога особистості засобами арттерапії: міжнародна колективна моногр.</i> Переяслав: Домбровська Я.М., 2020. С.160-173.
Автореферати дисертацій	1. Мушкевич М. І. Психологічний супровід сімей, що мають проблемних дітей: автореф. дис. ... д-ра. псих. наук: 19.00.07. Київ, 2020. 40 с.
Дисертації	1. Магдисюк Л. І. Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію: дис. ... канд.. псих. наук: 19.00.01. Луцьк. 355 с.
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	1. Шмиголь А. Хлівна О. Консультативна робота психолога з феноменом тривожності. <i>Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні.</i> Луцьк: Вежа-Друк, 2021. С. 174 - 178. 2. Меліхова І., Хлівна О. Багатокомпонентний підхід до здоров'я людини – основа гармонійного розвитку особистості. <i>Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології.</i> Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2021. С. 17-19. 3. Дудік А., Хлівна О. Психологічні фактори ефективного вирішення сімейних проблем та сімейних конфліктів. <i>Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості.</i> Луцьк: Вежа-Друк, 2022. С. 36-40.
Частина періодичного видання (журналу, газети)	1. Мушкевич М. Результативність психологічного супроводу для розвитку показників особистісного функціонування членів сімей, що мають проблемних дітей. <i>Психологічні перспективи.</i> Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. Вип. 38, 202-219. 2. Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. Особливості психодіагностики рівня схильності до стресу у медичних працівників. <i>Перспективи та інновації науки. Електронний журнал. Серія «Психологія», 2022. № 7</i>

	(12). С. 575-582.
Електронні ресурси	<p>1. Mushkevych, V., Mushkevych, M., Fedorenko, R., & Khlivna, O. Psychodiagnostic of Individual Perceptions of Marriage and Family Relationships in Modern Youth. URL: https://www.rj4allpublications.com/product/psychodiagnostic-of-individual-perceptions-of-marriage-and-family-relationships-in-modern-youth/</p> <p>2. Магдисюк Л. І., Демчук В. Б., Павлова Б. В. Сучасні підходи профілактики девіантної поведінки у діяльності психологічної служби. URL: https://pp-msu.com.ua/uk/article/suchasni-pidkhodi-profilaktiki-deviantnoyi-povedinki-u-diialnosti-psikhologichnoyi-sluzhbi</p>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гоцуляк Н. Є., Шпортун О. М. Методика наукових досліджень в психології: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. 152 с.
2. Грицюк І.М., Магдисюк Л.І. Дослідницькі методи в різних галузях практичної психології: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 248 с.
3. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: вступ до спеціальності: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
4. Іванашко О. Є. Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності студентів та написання наукових робіт. Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2017. 68 с.
5. Магдисюк Л. І. Основи практичної психології та організація наукових досліджень в галузі: програма вибіркової навчальної дисципліни. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. 25 с.
6. Магдисюк Л. І. Основи практичної психології та організація наукових досліджень в галузі: методичні рекомендації до курсу «Основи практичної психології та організація наукових досліджень в галузі». Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. 27 с.
7. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Медико-психологічне консультування: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 332 с.
8. Мельник А. П., Магдисюк Л. І., Дучимінська Т. І. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 152 с.
9. Методичні рекомендації до проходження навчальної, виробничої та переддипломної науково-дослідної практик у клініці: методичні рекомендації / Р. П.Федоренко та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 92 с.
10. ПОЛОЖЕННЯ про випускні кваліфікаційні роботи (проекти) У Волинському національному університеті імені Лесі Українки. URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%9D%AF%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8-%D0%A0%D0%B5%D0%B4-1.pdf
11. ПОЛОЖЕННЯ про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Polozhennya-pro-systemu-zapobigannya-ta-vyavlenya-akademichnogo-plagiatu.pdf>
12. Психологічна допомога в клініці: навч.-метод. посіб. / Р. П. Федоренко та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 224 с.
13. Шкарлатюк К. І., Федоренко Р. П., Магдисюк Л. І. Дизайн психологічного дослідження: організація та проведення практики практичних психологів: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 332 с.

Навчально-методичне видання

Людмила Іванівна Магдисюк
Олександра Миколаївна Хлівна
Ірина Михайлівна Грицюк
Катерина Іванівна Шкарлатюк
Леся Федорівна Ключко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬО-
ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ПРАКТИЧНА
ПСИХОЛОГІЯ» НА ПЕРШОМУ (БАКАЛАВРСЬКОМУ)
РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Формат 60x84 1/16. Обсяг 1,39 ум. друк. арк., 1,18 обл.-вид. арк.
Наклад 50 пр. Зам. 88. Виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.